

Załącznik do Uchwały Nr 17/160/15

Rady Miejskiej Bielawy

z dnia 30 grudnia 2015 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016 – 2018

Bielawa 2015 r.

I. Wprowadzenie.....	3
II. Diagnoza środowiska lokalnego.....	4
III. Organizacja wsparcia rodziny.....	5
IV. Analiza SWOT.....	6
V. Odbiorcy.....	6
VI. Zadania.....	6
VII. Realizatorzy programu.....	8
VIII. Źródła finansowania.....	8
IX. Zakładane efekty.....	8
X. Monitorowanie i ewaluacja.....	9

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

KPP – Komenda Powiatowa Policji

PPP – Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna

NPPP – Niepubliczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna

NZOZ „Euro Medica” - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Euro Medica”

PCK – Polski Czerwony Krzyż

DDPS – Dzienny Dom Pomocy Społecznej

ZAR – Zespół ds. Asysty Rodzinnej

„ Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci....”

preambuła Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

I. Wprowadzenie

Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny w Bielawie został opracowany na lata 2013-2015. Program został przyjęty Uchwałą nr XXXI/318/12 Rady Miejskiej w Bielawie i był wynikiem obowiązku nałożonego na gminy zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku

o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która to nakazywała samorządowi podjęcie działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Założeniem tego programu jest przede wszystkim dobro dzieci, które potrzebują szczególnej troski i opieki ze strony dorosłych. Rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko wychowawcze dziecka przekazuje mu swój system wartości, tradycji, wpływa na jego osobowość, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Może również skutecznie przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom w okresie dzieciństwa, jak również w okresie dojrzewania młodzieży.

Tymczasem nie wszystkie rodziny prawidłowo realizują swoje zadania opiekuńczo – wychowawcze, ekonomiczne i socjalizacyjne, co stwarza zagrożenie dla rozwoju i wychowania dziecka. W rodzinach często pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych takich jak: bezrobocie, niepełnosprawność, nagła choroba. Są również takie rodziny, w których źródło dysfunkcji tkwi w wielu innych czynnikach odnoszących się do osobowości poszczególnych członków rodziny, które bardzo często powodują rozpad rodziny (np. zaniedbywanie obowiązków, uzależnienia, przemoc, przestępczość). Zaistniałe nieprawidłowości funkcjonowania rodziny odbijają się negatywnie na losach jej członków, jak i na całym społeczeństwie. W przypadku gdy w rodzinie stwierdza się dysfunkcje, wówczas instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny, są zobowiązane do podjęcia na jej rzecz określonych działań. W pracy tej bardzo ważne jest aby koordynować działania wszystkich instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny, ponieważ problemy te wymagają bardzo często interdyscyplinarnych rozwiązań. Wsparcie rodziny powinno mieć charakter profilaktyczny i być w miarę możliwości wczesne. Wszelkie te działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Należy pamiętać, że organizując różne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczo - wychowawczej rodziny w rozwoju każdego dziecka. Rodzinę zamiast zastępować i wyręczać w wypełnianiu jej głównej roli, należy przede wszystkim wspierać i wspomagać, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. W przypadku pracy z rodziną biologiczną, gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, głównym celem jest jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Dlatego działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są ze względów społecznych oraz ekonomicznych szczególnie istotne, także z uwagi na obniżenie kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Należy wspomagać i wspierać tak, aby dzieci rozwijały się w miarę samodzielnie i radziły sobie w przyszłości z trudnymi sytuacjami życiowymi. Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. Bardzo istotne zatem jest, aby wszystkie podmioty i instytucje

wskazane w Gminnym Programie spólnie uczestniczyły w procesie wspierania rodziny (OPS, szkoły, policja, sądy, PCPR itp.)

II. Diagnoza środowiska lokalnego

Bielawa to niespełna 31 - tysięczne miasto położone w centralnej części województwa dolnośląskiego w powiecie dzierzoniowskim.

Gmina Bielawa jest otwarta na innowacyjne działania instytucji i organizacji pozarządowych. Instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu wspierania rodziny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Z jego świadczeń korzysta znacząca ilość rodzin w gminie.

Do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodzin niezbędna była analiza danych o osobach i rodzinach z terenu gminy objętych wsparciem OPS w Bielawie, w latach 2013-2015.

Tab. 1 Powody trudnej sytuacji życiowej

L.p	Wyszczególnienie	Liczba rodzin w 2013 r.	Liczba rodzin w 2014 r.
1	Ubóstwo	549	481
2	Sieroctwo	2	0
3	Bezdomność	27	28
4	Bezrobocie	413	346
5	Niepełnosprawność	269	267
6	Długotrwała lub ciężka choroba	183	167
7	Przemoc w rodzinie	14	9
8	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	25	15
9	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	93	71
9a	Rodziny niepełne	65	57
9b	Rodziny wielodzietne	29	14
10	Alkoholizm lub narkomania	85	73

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Bielawa

Jak wynika z powyższej analizy główną przyczyną trudnej sytuacji życiowej rodzin naszego

miasta jest ubóstwo i bezrobocie, co implikuje powstawanie dysfunkcji w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, absencji szkolnej, niskiej samooceny oraz demoralizacji.

W chwili obecnej 46 dzieci przebywa w pieczy zastępczej, w tym 9 w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a 37 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Wsparciem asystenta rodziny objęte są 3 rodziny, których dzieci przebywają poza rodziną biologiczną. Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielawie na bieżąco podejmuje działania w stosunku do rodziców dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej jednak nie zawsze są oni zainteresowani losem swoich dzieci i ich powrotem do domu rodzinnego.

III. Organizacja wsparcia rodziny

Od 2012 r. zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Zadanie to jest realizowane w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

W Bielawie jednostką, której powierzono organizację pracy z rodziną jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednostka realizuje zadania wynikające z szeroko rozumianej profilaktyki; konsekwentnie od wielu lat buduje lokalny system wsparcia i współpracy z osobami tego potrzebującymi.

Zgodnie z art. 10 pkt. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz założonymi celami Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Bielawie, na lata 2013-2015 przy Ośrodku Pomocy Społecznej z dniem 01.03.2013 został utworzony Zespół ds. Asysty Rodzinnej.

W skład ZAR wchodzi 6 pracowników: koordynator, 2 pracowników socjalnych, psycholog na ½ etatu i specjalista pracy z rodziną na ½ etatu oraz dwóch asystentów rodziny.

Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej świadczy kompleksową pomoc rodzinom będącym w kryzysie lub zagrożonym kryzysem, współpracuje z innymi podmiotami w tym zakresie (Policja, Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie, PCPR itp.).

Asystent rodziny ściśle współpracuje z pracownikiem socjalnym, którego zadaniem m. in. jest zabezpieczenie sfery socjalno – bytowej rodziny oraz praca socjalna. Natomiast głównym zadaniem asystenta rodziny jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie.

Asystent rodziny dba o rozwiązanie dominujących problemów rodzin, w tym materialnych, zdrowotnych czy prawnych. Wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej. Asystent rodziny współpracuje również z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Wówczas głównym celem pracy z rodziną jest powrót dziecka do rodziny biologicznej. Praca z rodziną w szczególności ukierunkowana jest na wspieranie więzi uczuciowych w rodzinie, pomoc w integrowaniu rodziny z otoczeniem, pomoc w odbudowywaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodziny. Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielawie realizuje zadania wynikające z szeroko rozumianej profilaktyki; konsekwentnie już od wielu lat buduje lokalny system wsparcia i współpracy z osobami, instytucjami i organizacjami działającymi na polu profilaktyki i działań nastawionych na pozytywne zmiany.

Na terenie miasta Bielawa i powiatu funkcjonują podmioty działające w zakresie pomocy dziecku i rodzinie. Są to między innymi Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia, Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie, Zespół Interdyscyplinarny, Niepubliczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz placówki oświatowe i organizacje pozarządowe.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

IV. Analiza SWOT

WSPARCIE RODZINY NA TERENIE GMINY BIELAWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • znajomość zasobów środowiska lokalnego, • stworzenie Zespołu ds. Asysty Rodzinnej • wolontariat przy OPS Bielawa • warsztaty umiejętności wychowawczych • poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, • działalność instytucji pracujących na rzecz rodzin, • działalność organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, • dobrze wykształcona kadra, • otwartość na współpracę. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający system informacyjny, koordynacji i współpracy między instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi, • niewystarczająca liczba asystentów rodziny, • słabo rozwinięta idea samopomocy
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie zespołów problemowych, • możliwość współpracy z organizacjami pozarządowymi, • możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, • możliwość pozyskiwania sponsorów 	<ul style="list-style-type: none"> • coraz bardziej skomplikowane problemy rodzin, • większa skala zjawisk niepożądanych, • niepodjęcie działań zmierzających do wdrażania programu

V. Odbiorcy

1. Adresatami Programu są bielawskie rodziny, w szczególności przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodziny, których dzieci zostały już umieszczone w pieczy zastępczej, z powodu głęboko posuniętej dysfunkcji w sferze opieki i wychowania małoletnich dzieci.
2. Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

VI. Zadania

1. CELE PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Cel główny :

Rozwój systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji

opiekuńczo- wychowawczych, poprzez zintegrowane i spójne działanie na rzecz dziecka i rodziny w gminie Bielawa w zakresie wzmocnienia roli i funkcji rodziny będącej naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka.

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych oraz bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.

Działania :

1.1 Zapewnienie pomocy finansowej, rzeczowej oraz dożywiania dla rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

1.2 Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej.

1.3 Organizacja wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

1.4 Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej i placówkach określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Działania:

2.1 Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba.

2.2 Praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, prowadzona przez pracownika socjalnego.

2.3 Zapewnienie wsparcia asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

2.4 Współdziałanie podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny celem zapewnienia interdyscyplinarnej pomocy i podjęcie stosownych działań.

2.5 Współpraca z rodzinami, których dzieci umieszczone są w pieczy zastępczej.

2.6 Zapewnienie dostępności konsultacji, poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy

2.7 Terapie i mediacje, organizowanie grup wsparcia.

3. Wspieranie rodziny w wychowaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Działania:

3.1 Mobilizowanie rodziców do korzystania z warsztatów umiejętności wychowawczych oraz specjalistycznych konsultacji.

3.2 Organizowanie zajęć psychoedukacyjnych dla dzieci.

3.3 Organizowanie bezpłatnego wsparcia edukacyjnego dla dzieci (korepetycje).

3.4 Rozwój wolontariatu przy OPS Bielawa.

3.5 Promowanie rodzinnej integracji.

3.6 Indywidualne poradnictwo psychologiczne.

3.7 Wspieranie działalności świetlic i placówek wsparcia dziennego.

4. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży oraz zapobieganie uzależnieniom i zjawiskom przemocy

Działania:

4.1 Udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym oraz zjawiskiem przemocy.

4.2 Promocja pozytywnych wzorców zachowań poprzez organizowanie zajęć, imprez, spotkań

ukierunkowanych na wspieranie i prawidłowy rozwój oraz postawę społeczną dzieci i młodzieży

4.3 Współpraca wszystkich instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy.

4.4 Realizacja programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem adresowanych do dzieci i młodzieży

VII. Realizatorzy Programu

Realizatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielawie, jednak założenia Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 w Gminie Bielawa powinny realizować wszystkie podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Polski Czerwony Krzyż
- Sąd Rejonowy w Dzierżonowie
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
- Niepubliczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
- NZOZ Euro- Medica
- Placówki oświatowe
- Kościół
- Organizacje pozarządowe
- Komenda Powiatowa Policji
- Straż Miejska
- Zespół Ośrodków Wsparcia

VIII. Źródła finansowania programu.

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 –2018 w Bielawie są środki własne realizatorów działania, środki budżetu Gminy Miejskiej Bielawa, środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł.

IX. Zakładane efekty realizacji Programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny ma na celu uświadomienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, że ich sytuacja życiowa nie musi być trwała i może ulec stabilizacji.

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- Szersze rozeznanie rodzin pod kątem ich dysfunkcji, funkcjonowania i potrzeb.
- Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.
- Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie.
- Wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego.
- Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka.
- Wypracowanie procedury dotyczącej analizy sytuacji rodziny pod kątem zasadności przydzielenia asystenta rodziny.
- Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka .

X. Monitorowanie i ewaluacja

1. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będzie na bieżąco przez cały czas trwania Programu. Raport z realizacji Programu będzie sporządzany co roku poprzez przedkładanie Radzie Miejskiej przez Burmistrza Miasta Bielawa w terminie do 31 marca każdego roku, na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji.
2. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu telefonicznego, o którym mowa w art.187 ust.3.
3. W przypadku przedłużenia czasu trwania oraz modyfikacji Programu założenia metodologii ewaluacji i monitoringu będą odpowiednio dostosowywane.
4. Program może ulegać modyfikacji i wprowadzeniom zmian w ramach podejmowanych działań

Cele ewaluacji programu to:

- doskonalenie podejmowanych działań w ramach Programu,
- informacje o efektach wdrażania Programu oraz uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z realizacją Programu,
- wzrost jakości Programu,
- pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie Programu wśród wszystkich zainteresowanych jego funkcjonowaniem i jego efektami.